

ELECTRONISCH

Schaken loopt in de pas met de ontwikkelingen in de technologie en automatisering. Schaakcomputers worden verbeterd en spelen steeds sterker. Schaaklesmethodes zijn verkrijgbaar op diskette of cd-rom. Ook boeken verschijnen op cd-rom. Schaken op de computer wordt steeds leuker. Je kunt schaken tegen programma's die je tips geven en die tegen je praten. Ook kan geschaakt worden per e-mail, alsmede op Internet "live" tegen liefhebbers in de hele wereld. Ook is de digitale schaakklok in opmars. Dit is een klok die de spelers op de tweede nauwkeurig laat zien hoeveel bedenktijd zij nog hebben (schaken is in de tijd-noodfase tenslotte secondenwerk). Deze klok, Digital Game Timer genaamd, heeft allerlei mogelijkheden, bijvoorbeeld de mogelijkheid dat je er na elke zet weer vanzelf een paar seconden bij krijgt, waardoor je niet zo gauw vanwege tijdsoverschrijding verliest. Het nieuwste snuffje is het elektronische schaakbord. Hiermee wordt bijvoorbeeld gespeeld op de Olympiade in Kalmukkië die momenteel aan de gang is. Deze borden zijn net als de digitale klok van Nederlands fabrikaat. Het is voor het eerst dat zo'n groot evenement als de Olympiade helemaal op elektronische borden gespeeld wordt (360 partijen tegelijk). Dit biedt prachtige mogelijkheden voor een moderne presentatie van de partijen. De partij is op een beeldscherm te volgen en elke zet die op het bord wordt uitgevoerd, is ook meteen op het beeldscherm te zien. Tevens is op dat scherm te zien hoeveel bedenktijd de spelers nog hebben en ook kan door middel van een sterk schaakprogramma de situatie in de partij worden geanalyseerd. De schaakcomputer kan precies uitrekenen wat de beste zet voor de speler is en geeft aan wie er beter voor staat. Als iemand beter staat, wordt dat voordeel exact in punten en een aantal cijfers achter de komma aangegeven. Voor het publiek is dat bijzonder aantrekkelijk. De zalen zitten dan ook vaak overvol met liefhebbers die de partijen op de beeldschermen vol spanning volgen.

Erik van den Doel werd onlangs de jongste Nederlandse grootmeester aller tijden. Maar niet iedereen is volmaakt, zelfs niet een toptalent als Van den Doel. Zijn collega Loek van Wely zei in een interview dat de jonge grootmeester niet agressief genoeg is. Als schaker moet je immers een vechter zijn en een killersmentaliteit hebben. Je moet de tegenstander 'opvreten', je moet...vlees eten!, vindt Van Wely. Om sommige uitspraken te kunnen begrijpen, moet je de achtergrond kennen. Zoals die uitspraak over het eten van vlees. Want wat is het geval? Van den Doel is vegetariër...

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Sportstadtsrat Geilenkirchen werd Caïssa Geleen voor een vriendschappelijke ontmoeting uitgenodigd door de plaatselijke schaakclub van Geilenkirchen. Het werd een 7-8 overwinning voor Caïssa. Winstpartijen voor de club uit Geleen werden behaald door Ron van Dinteren, Dick Rutgers, Cors van Vliet, Remco Boks en Folkert Koning. Hier laat ik u een cruciale fase zien uit de partij van Rutgers.

ZIE DIAGRAM 1.

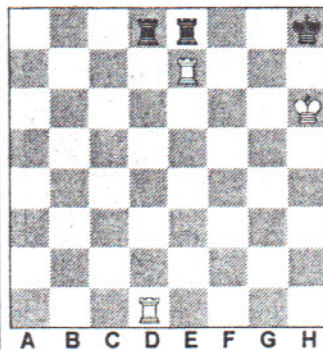

D.Rutgers - F.Deutscher
Het diagram toont de stelling na 36...Ta8-c8

Een leuke situatie met alle torens zo dicht op elkaar. En het wordt nog leuker. Want zie hier wat er gebeurt:

37.Tdxd7 Txd7 38.Txc8+ Ke7
39.Ta8 Td2+ 40.Kg3 Tb2 41.Ta7+
Kd8 42.Txf7 Txb6 43.Ta7 Tb1
44.Txa4 Tg1+ 45.Kf2 Th1 46.Ta8+
Kc7 47.Ta7+ Kc6 48.Txh7 Kd5
49.Kg2 Ta1 50.Td7+ Kc4 51.Td6
Txa3 52.Txe6 Kd3 53.Txg6 etc.
(zwart gaf op de 59e zet op) 1-0

De hiervoor getoonde situatie met alle torens op een kluitje, had wit-speler Dick Rutgers even doen denken aan een studie van L.Prokes uit 1940. In die studie ontstaat op een gegeven moment de stelling die te zien is in DIAGRAM 2. Ook hier komen alle torens tegen elkaar aan te staan, want wat doet wit? Hij speelt de sterke zet

1.Tdd7.

Zwart heeft nu geen verweer meer. Hij kan het nog wel een paar zetten rekken, maar de koning gaat dan toch om. In deze studie loopt het als volgt af: 1... Kg8 2.Tg7+ Kh8 3.Th7+ Kg8 4.Tdg7+ Kf8 5.Th8 mat.

In Geleen vindt dinsdag 13 oktober een rapidtoernooi plaats voor vijftigplussers. Een toernooi speciaal voor ouderen, doordeweeks en ook nog overdag, is in onze provincie uniek. De organisatie is in handen van de vereniging Caïssa, vanaf 10 uur in het Hubertushuis, Jan Willenstraat 1, Geleen.

Spreuk van de week: 'Een bord is niet alleen om van te eten'.

WP en SB

WP en SB is de ietwat merkwaardige kop boven deze rubriek, vandaag. Ik wil u eens een kijkje geven in de wijze waarop een berekening wordt gemaakt als spelers in puntenaantal gelijk eindigen, en er toch een winnaar aangewezen moet worden. Ik hoop u een heldere toelichting te geven over wat WP en SB is, de Sonnenborn Berger score. Een voorbeeld. In het onlangs afgesloten Kampioenschap van Limburg eindigden Jan van Rens (Reuver) en Hans van Mulekom (Arx, Arcen) gelijk bovenaan in de eerste klasse. Ze kwamen allebei uit op 5 punten, hadden vervolgens ook evenveel weerstandspunten, en uiteindelijk moest de SB-score de beslissing brengen. Die viel uit in het voordeel van Van Rens.

Wat zijn weerstandspunten? Dit zijn de punten opgeteld die je tegenstanders (tot dan toe) hebben behaald.

En de SB-score? Dat is jouw resultaat vermenigvuldigd met de behaalde score van je tegenstander (winst = 1x de totaalscore van je tegenstander, remise = 0,5x resultaat, verlies = 0x resultaat), dit natuurlijk opgeteld van al je tegenstanders. Van Rens en Van Mulekom speelden in een gesloten groep van acht man. Ze hebben dus exact dezelfde (zeven) tegenstanders gehad en dus was voor hen de weerstand gelijk. In weerstandspunten bleven ze dus gelijk.

Wat betreft de SB-score: Van Rens won van Boonen, hetgeen hem 1x4 SB-punten opleverde aangezien Boonen 4 punten had behaald; won van Van Kerkhof (= 1x3,5) en verloor van Briels (0x3,5). Tegen de overige tegenstanders had hij hetzelfde resultaat als Van Mulekom (daarom laten we deze getallen weg).

Van Mulekom won van Briels (=1x3,5), speelde remise tegen Boonen (=0,5x4) en speelde remise

tegen Van Kerkhof (=0,5 x 3,5). Totaal SB-score voor Van Rens: 7,5, totaal SB-score Van Mulekom: 7,25. Vandaar dat Van Rens op SB-score tot winnaar, en dus Kampioen van Limburg in zijn klasse, werd uitgeroepen (tekst met dank aan wedstrijdleider Leon Muys).

Hier een partij van kampioen Van Rens uit het kampioenschap.

P.Boonen - J.van Rens
1.e4 d5 2.exd5 Dxd5 3.Pc3 Da5
4.d4 c6 5.Pf3 Pf6 6.Lc4 e6 7.0-0 b5
8.Ld3 Le7 9.Pe4 Pbd7 10.Lf4 0-0
11.c3 Lb7 12.Pfg5 h6 13.Pxf6+ Pxf6
14.Pe4 Pd5 15.Ld2 f5 16.b4 Dc7
17.Pc5 Lc8 18.De2 Tf6 19.f4 Ld6
20.g3 De7 21.a4 bxa4 22.Txa4 Tg6
23.Df3 Dc7 24.Kf2 Ld7 25.Tfa1 h5
26.Lc4 Pb6 27.Lb3 Lxc5 28.bxc5
Pxa4 29.Txa4 Tb8 30.Lc4 Tb2
31.Ke3 h4 32.Dh5 Th6 33.Dxf5
hxc3 34.hxc3 Db7 35.Dg5 Db8
36.De7 Tb7 37.Kf3 Df8 38.Dg5 Th2
39.Le3 Df6 40.De5 Dg6

Zie DIAGRAM 1, de stelling na 40...Df6-g6

41.Txa7 Txa7 42.Db8+ Le8
43.Dxa7

Diagram 1

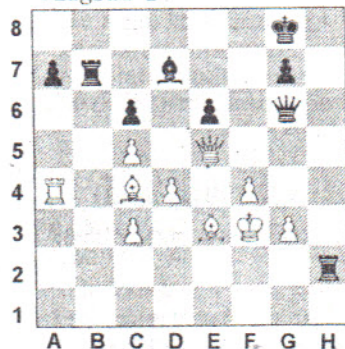
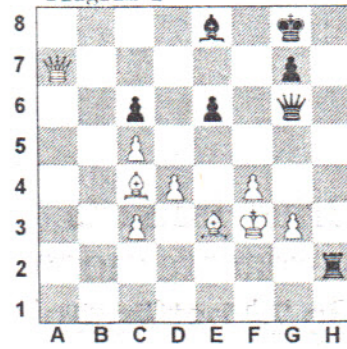

Diagram 2

Zie DIAGRAM 2, de stelling na 43. Db8xa7

43...Dh5+ 44.g4 Th3+ 45.Ke2
Dxg4+ 46.Kd2 Lh5 47.Db8+ Kh7
48.Ld3+ Lg6 49.Lxg6+ Dxg6
50.De5 Th2+ (0-1)

Zie DIAGRAM 3, de eindstelling.

Meerdere clubs hebben een openluchtschaakspel, een spel op een groot bord en met stukken van ongeveer een halve meter hoogte. Schaakvereniging Bergen heeft nu ook zo'n spel. Het heeft een vaste plaats op een centrale plek in het dorp: bij het winkelcentrum op het Raadhuisplein. Tijdens de provinciale schaakdag begin deze maand werd het officieel geopend.

We eindigen weer met een schaakspreuk. Ditmaal een wat langere, ingezonden door Ruud Boreas uit Meerssen. Hij vond deze tekst in een oud schaakblad.

De titel is: 'Het einde is nabij'. Zelfs bij het begin van de partij is het einde nabij.

De beginstelling draagt kiemen in zich van miljarden tragische en onherroepelijke eindes.

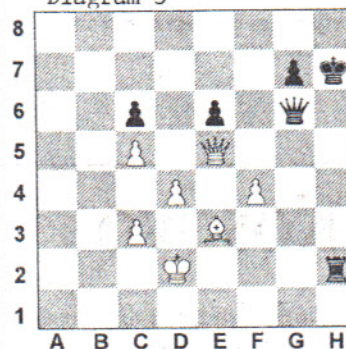
Schaken?

Een ademtocht, een zucht, en daar staat Janssen alweer mat.

Maar hij mag opnieuw beginnen, en... ook einde heeft zijn bekoring. Er is veel euthanasie (goede dood) op het schaakbord, veel einde, dat „tot milde glimlach van begripen alle jong en schoon bekoort”.

En naast de goede dood is er het eeuwig leven: het eeuwig schaak, maar ook de positionele remise.

Diagram 3

DE DUIVEL

Het eeuwenoude schaakspel kent vele verhalen. Vele, mooie verhalen. Daaronder ook verzonnen verhalen. Hoewel verzonnen, toch zeker de moeite waard. Zoals het verhaal over het schaakduel tussen de duivel en de mens. Satan had zich jarenlang afzijdig gehouden van het spel op de 64 velden, had prooien nagejaagd die gemakkelijker waren maar had ondertussen wel in het geniep flink geoefend. Tot hij het moment rijp achtte om de mens uit te dagen. De eerste uiterst hardnekkige strijd werd door de mens gewonnen. De tweede partij gaf hetzelfde resultaat. Maar de duivel bleef aandringen en daagde de mens uit voor een derde partij en het scheen dat Satan daarin zou gaan zegevieren. Er kwam een geweldige mataanval op de witte koning, het zag er bar en boos uit en de duivel keek dan ook al triomfantelijk rond en verheugde zich reeds op zijn winst, die zou bestaan uit de ziel van de schaakspeler. Tijdens deze aanval ontstond in het heetst van de strijd de volgende stelling.

U ziet deze in DIAGRAM 1.

Zwartspeler Satan was aan zet. Met een ondoorgroendelijke grijns speelde hij 1... Txb2+. Er volgde: 2.Kc3 Dxf3+. 'Je laatste uur heeft geslagen', gromde de duivel. Doch onverstoort bleef de schaakspeler en riposteerde kernachtig doch geniaal 'Hou je sjakes...'. 3.Txf3 Txf3+

Het ziet er thans inderdaad knap benauwd uit voor de witspeler: de mens.

4.De3 Txe3+ 5.fxe3 Pf2

Gillend en met zijn bokkepoten

Diagram 1

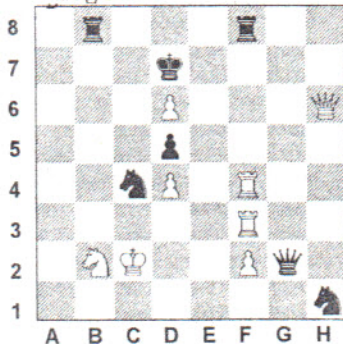
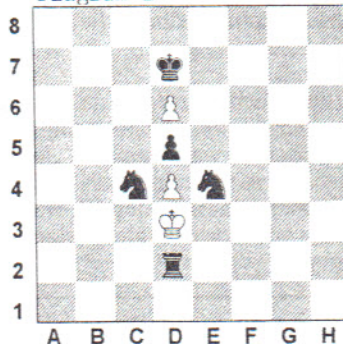

Diagram 2

stampend krijste de duivel: 'Ha, ha, je bent het haasje...' Doch de schaakspeler, door dit hysterische geblaf in zijn concentratie gestoord, richtte zich op en met een triomfantelijk gezicht zei hij: 'Ook dit keer zul je weer verslagen worden, aartsgebroed!' 6.e4 Pxe4+ 7.Kd3

En hier greep de duivel de toren op b2 vast om het matnet te voltooien en Td2 te spelen. Doch met een huiveringwekkende schreeuw liet hij de toren uit zijn behaarde klauwen vallen. Een razende woede maakte zich van hem meester; hij greep het schaakbord beet en smiet het tegen de muur en verdween onder vreselijke vloeken en afgrijselijk getier, een weerzinwekkende stank van zwavel achterlatend. Want zou hij de matzet hebben uitgevoerd, dan zou hij het voor hem en door hem gehate teken van het kruis hebben moeten vormen. En dit zou dan de eindstand geweest zijn.

Zie DIAGRAM 2.

En andermaal had de duivel het af moeten leggen tegen de mens.

Zondag geeft Paul van der Sterren, de enige Limburger die het ooit tot grootmeester heeft geschopt, een simultaan in Arcen, aanvang 14.00 uur in zaal Alt Arce. Hij doet dat op uitnodiging van de vereniging Arx

die het diamanten jubileum viert. Er zijn nog enkele plaatsen vrij.

In zaal Het Streeperkruis, Streeperstraat 66 te Landgraaf, wordt zondag het open Limburgs kampioenschap snelschaken voor clubteams (viertallen) gehouden. Aanmelden kan nog op de speeldag tot 10 uur.

Morgen start in Tilburg het Fontys toernooi, een van 's werelds sterkst bezette toernooien. Er is een indrukwekkend deelnemersveld: Anand, Kramnik, Adams, Svidler, Topalov, Leko, Sadler, Zvjaginsev, Van Wely, Lautier, Piket en Kortsjnoi. Het duurt tot en met 4 november. Het publiek kan de partijen, die op elektronische borden worden gespeeld, volgen op monitoren. De partijen zijn ook zet na zet via Internet te volgen.

Tot slot nog een terugblik op de 70e Persoonlijke Kampioenschappen van Limburg. Hier de slotfase uit een van de belangrijkste partijen uit de sterk bezette veteranengroep voor zestigplussers: de partij tussen Harrie Meijerink (die tweede werd) en Gerrit de Wit (kampioen). Wit: H. Meijerink, Gess Sittard. Zwart: G. de Wit, 't Pionneke Roermond.

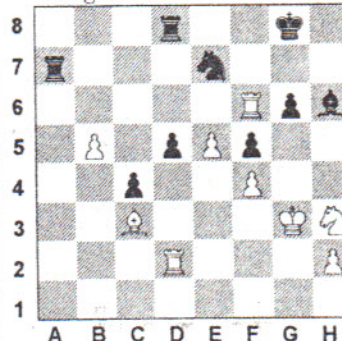
We komen in de partij na 53... Tc7-a7. Zie de stelling in DIAGRAM 3.

De partij is lang gelijk op gegaan, maar nu komen de beslissende zetten: 54.b6 Ta3 55.Td6 Txc3+ 56.Kh4 Tb8 57.Td7 Kf7 58.b7 (0-1)

Spreuk van de week:

'Ons voordeel: wij kunnen maar met 1-0 verliezen'.

Diagram 3

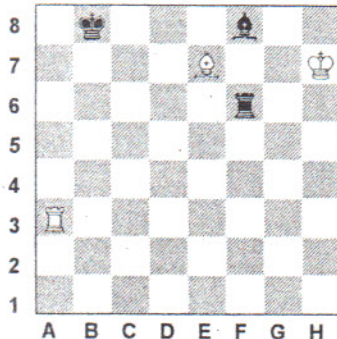

BLUFFEN

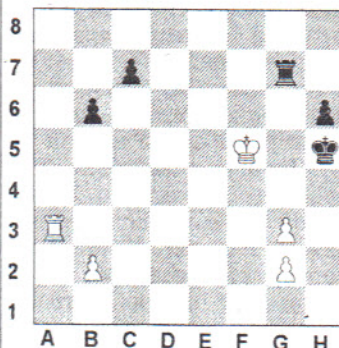
Bij schaken beïnvloeden veel factoren het resultaat. Tactisch en technisch inzicht is natuurlijk van groot belang. Maar daarnaast kunnen ook randverschijnselen een rol spelen. Voor spelers die niet alleen op hun eigen kracht vertrouwen, zijn er methodes om hun zelfvertrouwen op te krikken of dat van de tegenstander aan te tasten, het zogenaamde imponeergedrag ofwel bluffen! Bluffen is een kunst. We nemen hier op luchtige wijze enkele blufmethodes onder de loep. Bluffen kan heel subtiel gebeuren. Maar het kan ook tamelijk botte vormen aannemen. Zoals weigeren je tegenstander een hand te geven om daarmee op ondubbelzinnige wijze te laten merken dat je het eigenlijk beneden je waardigheid vindt om tegen een bepaalde persoon te schaken of om een stukje koude oorlog te voeren. Hóhó, bluffen gebeurt natuurlijk niet altijd en overall, want schakers zijn eerlijke mensen en schaken is een eerlijke sport. Maar het komt voor. En meestal gebeurt het op tamelijk subtiel of zelfs humoristische wijze. Handenwrijvend en genietend voor aanvang van een partij uitroepen 'Ha, eindelijk weer eens een tegenstander die een stuk onder mij staat!', is lekker plagerig. Je kunt bijvoorbeeld ook vóór de partij opmerken dat het je niet uitmaakt of je met wit of zwart speelt, of de klok links of rechts staat, etcetera. Te laat komen voor een partij is eigenlijk ook bluffen. Een vorm van bluffen is ook gewoon direct na het begin van de partij al een pilsje bestellen terwijl je normaal bitter lemon drinkt om goed bij de les te blijven. Een pilsje pakken is dan een stille hint naar de tegenstander: tegen jou kan ik het me permitteren niet helemaal helder te zijn. Ook opmerkingen tijdens een partij kunnen getuigen van bluffgedrag. Als je

Diagram 1

niet goed raad weet met een bepaalde opening, toch gewoon zeggen: 'Ah bah, alweer die saaie opening'. Een echte blufopmerking is ook: 'Tja, dat kan natuurlijk ook'. De goede bluffer maakt in ieder geval de indruk dat hij een opening perfect beheerst. Speelt hij de verkeerde zet, dan bluft hij gewoon dat hij bewust van de theorieboekjes afwijkt. Ook zijn bepaalde gelaatsuitdrukkingen vormen van bluffen. Als je een blunder hebt gemaakt, stel, de tegenstander kan bijvoorbeeld je paard slaan, dan probeer je zodanig te bluffen dat het voor de tegenstander lijkt alsof deze zet be-

Diagram 2

wust is gedaan. Het resultaat: je tegenstander durft dat paard niet te pakken...! Bluffen kan ook nog na de partij. Je kunt na een verloren partij bij de analyse haarfijn aangeven op welk moment je absoluut gewonnen stond en welke schitterende zetten je allemaal in gedachten had.

Wereldberoemde topspelers hebben er vaak vreemde gewoonten op nagehouden om de tegenstander te imponeren of van de wijs te brengen. Steinitz, de eerste wereldkampioen in de geschiedenis, neuriede melodieën van Wagner. Aljechin draaide met een vinger in het haar.

Botwinnik rolde zijn das op. Lasker rookte sigaren. Morphy keek zijn tegenstander nooit aan tot het moment dat hij zijn beslissende zet had gedaan. Tal had een hypnotische blik waarmee hij zijn tegenstanders op de zenuwen werkte, en een grootmeester, die daar niet tegen kon, reageerde eens door een grote zonnebril op te zetten. Waarna Tal een nog grotere bril ging dragen... Natuurlijk wilde men elkaar imponeren, en anderzijds was het wellicht ook een wijze van afreageren vanwege de zenuwen! (Met dank aan Schaakver. Eijdsen)

Hier volgen drie opgaves.

In DIAGRAM 1 een studie van Gorgiev uit 1913: wit speelt en wint. DIAGRAM 2: wit geeft mat in drie zetten.

DIAGRAM 3: hoe wint wit? (moment uit recente partij Azadmash-Willems, jeugdspelers)

(alle oplossingen staan achteraan)

Spreuk van de week:

'Het is een goed teken als mensen je verliespartijen gaan bestuderen' (H. Bouwmeester)

Oplossingen:

DIAGRAM 1: Wit wint door 1.Tb3+ waarna zwart naar een K+T tegen K+L eindspel afwikkelt door 1...Tb6! Na 2.Txb6+ Kc7 3.Ld8+! Kxd8 4.Tb8+ Ke7 5.Kg6!! moet zwart echter zijn loper inleveren.

DIAGRAM 2: 1.g4 Txg4 2.Th3+ Th4 3.g4 mat.

DIAGRAM 3: 1.Dxg7+, en zwart gaf op want na 1...Kxg7 is de paardvork 2.Pf5+ Kg6 3.Pxd6 'dodelijk'.

Diagram 3

